

AZ INTÉZET ÉLETÉBŐL

Brisits Frigyes

(1890—1969)

Neve a Babitséra rímel. Egy vidékről származtak el — és mintha a „feketekötényes, fehér ruhás papok” legszebb irodalmi hőse, Timár Virgil alakja is Őt őrizné, megkettőzve képét, mely tudós műveiből is kedvesen villan elénk, felvillanyozott, az élménytől meleg és nyugtalan mondatokból. Ismerősei gyakran barokkosnak is mondták. Mélyről jött azonban nyugtalansága, mint a barokk drámája is: mert együtt élt benne Timár Virgil az ellentétével, Vitányi Vilmoossal, s a hívó szerzetes és a szkeptikus világi író benne lezajlott küzdelme mindvégig igen fogékonyra tette a világot, a társadalom, a művészet kérdései iránt.

Mázán, 1890. március 4-én született. Pécsért tanult, 1913-ban szentelték ciszterci rendű áldozópappá. 1914-től tanára, 1936-tól 1948-ig igazgatója volt a budapesti Szent Imre gimnáziumnak. Magán-, majd rendkívüli tanár volt az egyetemen, 1934-től az MTA levelező tagja, 1957-től az irodalomtudományok doktora. Az 1910-es évek közepétől kezdve publikált, sokféle, sokfélé, az Élet-től a szaklapokig, Assisi Szent Ferentől Karinthyig, szerkesztette közben magas színvonalra emelve a *Magyar Középiszkola* c. lapot (1919-től 1926-ig). Első mestereinek, Taine-nek és Riedl-nek nevével itt is találkozunk. Elmondta egyszer, mily mély hatással volt rá Renan és Anatole France. Amikor — mint állami gimnáziumok mellett a cisztercita iskolába is beosztott tanár — megismerkedtem vele, már Vörösmarty-tanulmányainak köszönhetette tudományos hírét és még inkább *A magyar irodalom története a XIX. század első felében* című, 1939-ben megjelent terjedelmes szintézisének.

Ez a könyve ma is él. Stílusa hallatlan érzékenységről és feszültségekről árulkodik. Szövege némelykor robbanékony erejű, gyorsan és plasztikusan veti a felszínre az írók élet- és ihlet-problémáit. Az 1770-es és 80-as évek rajzával, vagy Kölcsey, Vörösmarty képével a mai magyar irodalomtudomány tisztább látására készítette elő a terepet, különkülön Horváth Jánosnál. A csak az egyéni akarat és mű sikerültén lemerült távlatok tervrajzában, a zsúfolt miniatűrök-ből nyugtalan, manierista festményekké kinövő, fojtott indulatú s emiatt annál izgékonyabb jellemképeknek okait szívesen firtattam volna, de Ő akkor már csak Vörösmarty-monográfiájával törődött, élete végéig dédelgetett nagy tervével. Legszemélyesebb gondja ez volt, s életének rejtett drámáját ez tetőzte be. A monográfia töredék maradt. Néhány kiváló fejezetét annak idején megismerhettem — a legszebb magyar Vörösmarty-könyv lehetett volna belőle. De túl közelről látta hőjét, szűkebb hazája Vörösmartyját, s az egykori Timár Virgil helyett most már azoknak a nagytudású, felvilágosult, önmagukkal is küszködő papoknak kései rokonát vehettem észre benne, akik — Klivényi, Teslér — ott álltak Vörösmarty mellett és túl közel hozzá, hogy a felnagyuló részletek el ne takarták volna szemük elől az egészet.

Vörösmarty Összes Műveinek kritikai kiadásába azonban rengeteg tudásának jó részét átmentette. Aki látta Őt, amint az Akadémiai Könyvtár kéziratárában fáradhatatlanul görnyedt a kéziratok fölött, csodálhatta a már megtört, elfáradt emberben a kitaratást, hogy reménytelenül szétzilált, de Vörösmarty megértése szempontjából nélkülözhetetlen tudásanyagát célszerűen egyesítse és a nagyszabású kollektív vállalkozásnak adja át.

1969. december 7-én halt meg Vácott. A legnemesebb emberek és tudósok egyike volt, aki sok nehézség, krízis, baj után mégiscsak elérte tudós élete legfőbb célját: neve elválaszthatatlanul összeforrott a Vörösmartyéval.

Szauder József

Alszeghy Zsolt

(1888—1970)

Több mint fél évszázados irodalomtörténeti munkásság után távozott el körünkől Alszeghy Zsolt nyugalmazott egyetemi tanár, az irodalomtudomány kandidátusa. Nagyszombatban született, 1888. február 12-én és Budapesten halt meg 1970. január 14-én. Hosszú pályafutása